

Микола Олександрович Федорець

Загальна музична освіта України: розвиток в умовах інтеграції до європейського культурного простору

УДК 37.013

DOI <https://doi.org/10.24195/artstudies.2022-1.4>

org/10.24195/artstudies.2022-1.4

Микола Олександрович Федорець
кандидат педагогічних наук, старший
викладач кафедри музичного мистецтва
та хореографії
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
ORCID: 0000-0001-6243-4208

У статті здійснено короткий аналіз стану загальної музичної освіти в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) України у зв'язку з формуванням у світі нового соціокультурного середовища та посиленням інтеграційного прагнення української освітньої системи до європейського культурного простору. Відзначені особливості різних вимірів сучасної музичної освіти, та сприяння їх розвитку з боку Міжнародного товариства музичної освіти (ISME). Зроблено аналіз стосовно організації музичної діяльності сучасних школярів в умовах інформаційного суспільства та глобалізації. Наголошено на необхідності глибокої модернізації загальної музичної освіти в Україні та вирішенні низці проблем та суперечностей, що склалися у цієї галузі. Підкреслено важливість збільшення тижневих годин на викладання музичного мистецтва в українських ЗЗСО, спираючись на досвід розвинутих країн Європи і світу.

Ключові слова: музична діяльність, формальна, неформальна та інформальна музична освіта, загальна музична освіта, інтеграція освіти до європейського культурного простору.

Постановка проблеми. Повномасштабна війна, яку розв'язало проти суверенної України російське керівництво, радикально посилює прагнення українського суспільства в напрямку вибору європейських та світових демократичних цінностей. Величезне патріотичне піднесення всього українського народу активізувало масові прояви творчості в багатьох сферах культурного життя та заповнило засоби масової інформації і соціальні мережі великою кількістю нових літературних, художніх та музичних творів. Процес проєвропейської модернізації української системи освіти та інтеграції її до європейського культурного простору отримали новий потужний імпульс для розвитку в багатьох напрямках, в тому числі й в напрямку музичної освіти.

Одночасно відзначимо, що бурхливий розвиток інформаційного суспільства та глобалізаційні процеси в останні десятиліття обумовили виникнення у світі нового соціокультурного середовища, важливою особливістю якого є повсюдне поширення засобів масової комунікації, зокрема інтернет-мережи. Це уможливило безперешкодний доступ до будь-якої інформації, зокрема до будь-якої музики, в тому числі й до комерційних музичних творів сумнівної якості, віднесених до так званої «масової культури». У зв'язку з цим все частіше та наполегливіше у публічному просторі країни лунають ідеї, пов'язані з недооцінкою величезного культурного впливу, який музичне мистецтво надає на духовне становлення нового покоління, зокрема сучасних школярів. Отже, оскільки основи музичної та музично-естетичної культури людини формуються у шкільному віці та відбувається в ЗЗСО, настав час глибокої модернізації загальної музичної освіти України та її подальшого розвитку в умовах сталої інтеграції до європейського культурного простору.

Огляд літератури. У останні роки багато українських та закордонних учених висвітлюють в своїх дослідженнях євроінтеграційні тенденції розвитку української освіти, зокрема, загальної музичної освіти в умовах подальшого розвитку інформаційного суспільства та глобалізації. (Л. Волинець, 2005; Го Цзюнь, 2020; В. Іраклієнко, 2012; Г. Ніколаї, 2010; В. Прокопчук, 2020; Н. Сулаєва, 2012; Л. Халецька, 2012; М. Федорець, 2020; В. Яковлев, 2011 та ін.) Як підкреслює М. Федорець, сучасна музична освіта європейського зразку «розглядається у трьох вимірах: *освіта формальна, освіта неформальна і освіта інформальна*» (Федорець, 2022). Формальна музична освіта є організованою (інституціоналізованою), загальною визнаною. Дана освіта охоплює різноманітні музично-мистецькі інституції та їх керівні органи. Л. Халецька відзначає, що професійна діяльність указаних інституцій «полягає в наданні знань, умінь і ціннісному вихованні» та завершується отриманням здобувачами освіти відповідних «посвідчень, атестатів, сертифікатів, довідок, дипломів, присудженням титулів, що мають офіційні міжнародні назви – освітні кваліфікації та академічні ступені» (Халецька, 2012). Формальна загальна музична освіта традиційно реалізується в ЗЗСО.

До неформальної музичної освіти належать усі музично-мистецькі «позашкільні інституції для дітей та дорослих, які не надають документів щодо «освітніх кваліфікацій»; це освіта в сім'ї, трудовому колективі, суспільній групі тощо» (Халецька, 2012). Неформальна музична освіта суттєво доповнює освіту формальну.

Усі інші музично-мистецькі та музично-естетичні впливи на людину «з боку оточення і неформальних груп, засобів масової інформації, інтернету, бібліотек, музеїв, мережі закладів, що поєднують

розваги з отриманням інформації» (там само), відносять до інформальних джерел музичної освіти.

Розвитку музичної освіти та зміцненню інтеграційних процесів у галузі музичної педагогіки сприяє Міжнародне товариство музичної освіти – ISME (International Society for Music Education), у діяльності якого певне місце займає розповсюдження досвіду практичного поєднання усіх трьох вимірів сучасної музичної освіти – формальної, неформальної та інформальної (Федорець, 2022). ISME засноване в Брюсселі в 1953 році завдяки спільним зусиллям UNESCO та Міжнародної Музичної ради. Товариство «охоплює учасників із понад 80 країн світу: від педагогів з раннього музичного виховання до викладачів педагогічних університетів і консерваторій»; сприяє обміну досвідом, «глобальній міжкультурній співпраці для взаєморозуміння серед музичних педагогів усього світу, а також декларує пряму залежність ефективної музичної освіти від якісної підготовки кваліфікованих педагогів» (Прокопчук, 2020). Зі дня свого існування ISME стало «рупором вчителів музики з усього світу» (Ніколаї, 2010). Ще на конференції у 1953 році було ухвалено, що ISME має намір охопити своїм впливом «весь спектр музичної освіти – як професійної, так і аматорської, що починається з дошкільного віку» (там само). Наприкінці минулого століття при ISME на постійній основі працювали сім комісій, в тому числі: наукових досліджень (Research); підготовки професійних музикантів (Education of the Professional Musician); музики у школі та підготовки вчителів (Music in Schools and Teacher Education); музики в культурній та освітній політиці, в засобах масової комунікації (Music in Cultural, Educational and Mass Media Policies); музичного виховання дітей раннього віку (Early Childhood Music Education) та ін. (там само).

ISME вважає, що «життєвий досвід музики в усіх його численних аспектах є важливою частиною життя всіх людей. Місія ISME полягає в тому, щоб покращити цей досвід» шляхом «створення та підтримки всесвітньої спільноти музичних викладачів, що характеризується взаємною повагою та підтримкою» (ISME, 2020); сприяти «глобальному міжкультурному взаєморозумінню та співпраці між музичними викладачами світу»; сприяти доступності «музичної освіти для людей будь-якого віку в усіх відповідних ситуаціях у всьому світі» (там само).

З метою побудови та підтримки всесвітньої спільноти музичних педагогів ISME декларує таке: у будь-якої культурі існує потреба у музичній освіті; «ефективна музична освіта залежить від належно кваліфікованих вчителів, які користуються повагою та відповідною винагородою за свою роботу» (ISME, 2020); будь-які «навчальні програми для вчителів повинні забезпечувати навички та розуміння вибору місцевої та міжнародної музики»

(там само); програми «формальної та неформальної музичної освіти повинні відповідати індивідуальним потребам усіх учнів, у тому числі тих, хто має особливі потреби та виняткові здібності» (там само); будь-які програми «музичної освіти мають брати за відправну точку існування широкого розмаїття музики, кожна з яких варта розуміння та вивчення» (там само).

Мета статті. Висвітлити євроінтеграційні тенденції розвитку загальної музичної освіти в Україні та визначити деякі шляхи інтеграції даної освітньої галузі до європейського культурного простору.

Методологія дослідження. У перебігу дослідження застосовані певні наукові підходи – когнітивний та культурологічний. Когнітивний підхід забезпечує необхідну гуманізацію та гуманітаризацію освіти, набуття необхідних знань і умінь школярів в процесі формальної та неформальної музичної освіти, а також обумовлює застосування учителями музичного мистецтва продуктивних методик викладання навчальних предметів «Музичне мистецтво» та «Мистецтва» в ЗЗСО. Культурологічний підхід необхідний для послідовного розширення художнього світогляду сучасних школярів, набуття у них морально-естетичних основ та критичного мислення в перебігу сприймання та виконання музики різних жанрів та стилів, що забезпечує їх залучення до музичної культури як національного, так й світового рівню. Вказані наукові підходи зумовили застосування низці методів, необхідних для досягнення мети дослідження. Йдеться про: теоретичний аналіз наукових робіт стосовно організації формальної та неформальної музичної освіти в Україні, країнах Євросоюзу та ін.; інноваційні методи та технології із галузі загальної музичної освіти; низка емпіричних методів, у тому числі педагогічне спостереження, бесіди з учителями музичного мистецтва, школярами та їх батьками тощо; ретроспективний і компаративний аналіз; систематизація та екстраполяція.

Результати та їх обговорення. Наукою доведено, що організована в процесі освіти музична діяльність дитини у вигляді різних видів музикування має великі можливості для впливу на формування її особистості. Через те, що музика сприймається емоційно, музична діяльність має велике значення для розвитку почуттів людини та формування її емоційного інтелекту, що є важливим чинником життєвої і професійної успішності у майбутньому. Чуттєве сприйняття музики школярами на уроках музичного мистецтва та під час позачасової творчої діяльності передбачає розумові операції – порівняння, аналіз, синтез, узагальнення тощо, що є ефективним фактором інтелектуального розвитку. Саме в процесі організованої (інституціалізованої) музичної освіти, завдяки різним видам музичної діяльності під керівництвом фахівців – учителів музичного мистецтва, школярів

набувають музично-естетичний досвід, відповідні знання та уміння, гарний художній смак, основи культурної компетентності, що формує у них відповідний світогляд, розширює уявлення про людські почуття та взаємини, сприяє естетичному відношенню до навколишньої дійсності. Отже, музична діяльність школярів – це різні способи, засоби пізнання дітьми музичного мистецтва (а через нього і навколишнього життя, і самого себе), за допомогою яких здійснюється не тільки музичний, а й загальний розвиток особистості.

Традиційно музична педагогіка враховує в організованій (інституціолізованій) музичній освіті найбільш ефективним та доцільним саме *діяльнісний підхід*. Діяльність людини характеризують дії, операції, психофізіологічні функції. У процесі діяльності дитина засвоює певні дії: практичні, що ведуть до відповідного зовнішнього результату, та внутрішні, психічні, які становлять основний зміст психічного розвитку (сприйняття, мислення, уяви, пам'яті тощо). У даному контексті розглянемо музичну діяльність, як необхідний елемент організованій (інституціолізованій) освіти.

Йдеться як про професійну музичну освіту, що націлена на підготовку фахівців в даній галузі, так й про загальну музичну освіту, головною метою якої є формування достатньої музичної культури людей, професії яких можуть бути ніяк не пов'язаними з музикою. Загальна музична освіта у ЗЗСО реалізується насамперед за наявності на уроках різних видів музичної діяльності – хорового співу, гри на музичних інструментах, оволодіння музичною грамотністю, музично-ритмічних та танцювальних рухів, імпровізації тощо. Дослідження останніх років показують, що формальна наявність під час уроків музичного мистецтва вказаних видів діяльності, фіксована постійна зайнятість учнів ще не означає, що музична освіта школярів здійснюється успішно. Головною метою музичного виховання, в тому числі й викладання музичного мистецтва в ЗЗСО, є формування у сучасній молоді справжньої музичної культури, для досягнення чого музична діяльність має відбуватися у формі мотивованого та активного музикування. У даній ситуації варто нагадати, що успішність музичного виховання школярів та й усієї загальної музичної освіти великою мірою залежить від фахової (музично-педагогічної) компетентності учителів музичного мистецтва, від їхньої професійної мотивації та особистісних якостей. Музична діяльність школярів розглядалася у працях багатьох науковців та педагогів-музикантів: Б. Асаф'єва, Н. Батюк, Л. Беземчук, Ван Ангу, Л. Вигодського, Гао Цзяньцзинь, Г. Дідича, Ду Чень, Т. Завадської, Ф. Зюзяна, Д. Кабалевського, О. Лобової, Л. Масол, В. Медушевського, О. Олексюк, О. Ребрової, О. Ростовського, О. Рудницької, Б. Теплової, О. Шевнюк, Л. Школяр, Б. Яворського та ін.

У різних видах музичної діяльності співвідношення відтворювальних і творчих процесів буває різним, залежно від віку дітей та самого виду музичної діяльності. Сприйняття музики – це творчий процес. Музичне виконання вимагає поєднання репродуктивних та творчих дій. Творчість заснована на освоєнні певного комплексу виконавських умінь і навичок, а також досвіду комбінування, перенесення, застосування їх у нових ситуаціях.

Щоби виявити специфіку видів музичної діяльності школярів, порівняємо їх із аналогічними видами музичної діяльності дорослих. Так, Б. Асаф'єв визначив музичну діяльність як триєдність процесів створення музики композитором, відтворення виконавцем та сприйняття слухачем. Твір, створений композитором, має художню цінність для інших людей. Виконавець творчо відтворює нотну схему. Слухач сприймає твір у інтерпретації виконавця.

Зупинимось докладніше на явищі музичного сприйняття. Розвиток сприйняття музики є одним із основних завдань музичної освіти, зокрема загальної музичної освіти школярів, та базовим елементом формування їх музичної культури. При цьому термін «музичне сприйняття» у музичній педагогіці має два значення. Перше, більш широке, розуміється як природна умова різних видів музичної діяльності дітей у процесі навчання – хорового співу, гри на музичних інструментах, музично-ритмічних та танцювальних рухів тощо. Інше значення терміна, більш вузьке, має на увазі суто процес слухання/сприйняття музики з метою знайомства з музичними творами різних стилів і жанрів, з композиторами та виконавцями. При цьому обидві сторони музичної діяльності школярів – сприйняття та власна творчість – нерозривно пов'язані, взаємно доповнюють одна одну, забезпечують розвиток музичних здібностей, набуття відповідних умінь і навичок та є основою для формування музичної культури учнів.

Спостереження, аналіз наукової літератури та бесіди з учителями музичного мистецтва різних ЗЗСО показують, що для реальної інтеграції музичної освіти України до європейського культурного простору необхідно суттєве посилення позитивного педагогічного впливу на формування у сучасних школярів достатньої музичної культури. Насамперед йдеться про модернізацію всього комплексу, пов'язаного з організацією загальної музичної освіти, про вирішення багатьох проблем та суперечностей, що накопичилися на даний час в цієї галузі, яка для переважної більшості громадян залишається єдиною можливістю протягом життя залучитися до організованої (інституціалізованої) освіти в напрямку музичного навчання і виховання. Подібна модернізація уже давно відбувається в багатьох розвинутих країнах Європи і світу. Для України вона має складатися з багатьох

напрямків: загального підвищення соціального статусу учительської професії, зокрема учителів мистецьких дисциплін; покращення професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва та системи підвищення кваліфікації практикуючих педагогів даного профілю; сучасного технічного обладнання навчальних кабінетів музичного мистецтва в ЗЗСО; збільшення кількості тижневих годин для музичного мистецтва тощо.

Стосовно останнього напрямку варто підкреслити, що в умовах інформаційного суспільства та глобалізації, коли з інтернет-мережи на незміцнілу психіку школярів обрушується величезна кількість музики, яка далеко не завжди несе позитивний виховний потенціал, а нерідко є засобом розбещення юних душ, систематичний, організований музично-педагогічний вплив учителів музичного мистецтва на школярів з має особливо важливе значення.

Порівняльні дослідження систем шкільної освіти різних країн відносно місця мистецтва серед навчальних дисциплін і часу, виділеного на їх вивчення, доводять різноманітність підходів до кількості й розподілу годин. У окремих країнах це

обов'язкові 2 (і більше) години на тиждень. У більшості ж розвинутих країн на мистецькі курси за різними формами вибору відводиться до 5 тижневих годин. Розглянемо обсяги формальної музичної освіти в ЗЗСО низки розвинутих країн світу згідно з дослідженням Л. Халецької (таблиця 1).

Науковці зауважують, що певні відмінності у кількості тижневих годин, виділених на мистецькі дисципліни, «існують між державними та недержавними навчальними закладами» (Халецька, 2012). Практика показує, що «останні мають більшу свободу при складанні навчальних планів і програм, тому, що їх формують саме педагогічні колективи та адміністрації шкіл» (*там само*). У окремих країнах (Канада, Норвегія, Німеччина, Латвія, Швеція та ін.), де є відповідні умови, крім вокально-хорової підготовки, здійснюється також індивідуальне навчання школярів гри на різних музичних інструментах та музикування в складі оркестрів і ансамблів.

Спільним для програм з дисциплін «Музичне мистецтво» та «Мистецтво» України та низки зарубіжних країн є те, що «вони передбачають єдність основних видів діяльності – сприймання, пізнання та оцінювання творів мистецтва національної

Таблиця 1

Порівняна таблиця викладання музичного мистецтва у ЗЗСО різних держав (кількість навчальних годин на тиждень)

№ п/п	Держава	Кількість тижневих годин	
		Початкова школа	Базова школа
1.	Великобританія	«Мистецтво». 1-3 кл. x 2 г.; «Музика». 1-3 кл. x 2 г.; Навч. блок «Музика», «Образотв. мист.», «Дизайн», «Театр» – 4-5 кл. x 4 г.	«Музика» – 4-5 кл. x 3 год. з 6 кл. по 2-7 г. згідно профілю
2.	Данія	«Музика». 1 кл. x 1 год 2-4 кл. x 2 год.	«Музика». 5-6 кл. x 1 год. 8-10 кл. – вибірково.
3.	Латвія	«Музика» x 2 г.	«Музика» x 2 г.
4.	Німеччина	«Худож. вихован., музика, праця». 1 кл. x 3 г.; 2-4 кл. x 4 г.	«Музика» та «Худож. вихован.» 5-6 кл. x 2 год.; з 7 кл. – «Музика» x 1 г. (обов'язк.).
5.	Норвегія	«Музика» 1-4 кл. x 1 год.	«Музика» 5-7 кл. x 1-1,5 год 8-10 кл. x 0,5-1 год.
6.	Польща	1-3 кл. – Музика виклад. інтегр. з інш. дисциплінами	«Мистецтво» (інтегр. курс)
7.	Україна (2022-2023 н. р.)	«Муз. мист.». 1-4 кл. x 1 г.; Образотв. мист. x 1 г.	«Муз. мист.». 5-7 кл. x 1 г.**
8.	Фінляндія	«Музика» x 1-2 г.	«Музика» x 1 г.
9.	Франція	Цикл дисц. «Фізкультура, муз освіта, мистецтво» x 6-8 г.	Згідно від типу та профілю навч. закладу.
10.	Швеція	«Музика» x 2 г.	«Мистецтво» (інтегр. курс) x 3-4 г.
11.	Японія	«Музика». 1 клас - 3 год. 2-8 клас x 2 год.	9 клас x 1 год.

* Міністерство освіти і науки України продовжує ключову реформу загальної середньої освіти, пов'язану з впровадженням Концепції «Нова українська школа» (НУШ), згідно з якою на навчальну дисципліну «Музичне мистецтво» обов'язково виділяється одна година на тиждень.

та інших культур і художньо-творчого самовираження» (Халецька, 2012).

Варто наголосити, що більшість українських учителів музичного мистецтва є великими ентузіастами своєї професії, які, розуміючи, що сучасні школярі уособлюють майбутнє держави, відповідально ставляться до залучення учнів до музичної культури, в першу чергу, до національної музичної культури. Разом із тим слід підкреслити, що в Україні, в одній з самих «співучих» країн світу, згідно з Концепцією НУШ в 2021–2022 навчальному році в I–IV класах музичне мистецтво школярі вивчали лише одну годину на тиждень як окремий предмет або як складову інтегрованого курсу «Мистецтво». Однак в багатьох школах, в тому числі з поглибленим вивченням різних дисциплін, навіть в указаному навчальному році на усі предмети мистецького циклу в 5–7 класах залишається лише 1 (одна!) година на тиждень (0,5 год. – музичне мистецтво та 0,5 год. – образотворче мистецтво). Це, по суті, суттєво обмежує доступ величезної маси школярів до організованої (інституціалізованої) освіти в напрямку музичного навчання і виховання, що перешкоджає набуттю справжньої музичної культури та залишає їх наодинці з цілодобовою музичною інтернет-лавиною, яка далеко не завжди є носієм справжніх демократичних, загальнолюдських та національних цінностей. Така ситуація свідчить про явну недооцінку керівництвом держави, зокрема Міністерством освіти та науки України, ролі і місця музичного мистецтва в процесі виховання, навчання та розвитку сучасної молоді.

На наш погляд, варто взяти за приклад японську систему загальної музичної освіти. У ЗЗСО Японії велику увагу приділяють музичному навчанню за допомогою ритміки, вокальних, інструментальних вправ та слухання/сприйманню музики. Метою японської моделі музичного виховання є набуття певних компетентностей, знань і умінь, які допоможуть школярам орієнтуватися в океані музичній творчості та на достатньому рівні виконувати твори національної та зарубіжної музики. Як видно з наведеної вище таблиці, у першому класі японських ЗЗСО школярі займаються музикою тричі на тиждень, з другого по восьмий – двічі, у дев'ятому – один раз на тиждень. Заняття проводять, як правило, кваліфіковані педагоги-музиканти, які мають середню, а найчастіше – вищу освіту.

Японська система художньо-естетичного виховання значно відрізняється своїм ставленням до музики. Навчання музичному мистецтву у цієї країні часто починається у ранньому віці. У японських закладах дошкільної освіти музичне виховання здійснюється за системою Шініці Сузукі, який відомий у світі як видатний виконавець-скрипаль і педагог. Музично-педагогічна концепція Шініці Сузукі побудована на ідеї «сенситивності

раннього дошкільного періоду для емоційного та чуттєвого розвитку дитини» (Навчання дітей, 2014). Даний підхід базується на принципі, що «музикальність – це не вроджений талант, а здатність, яка може бути розвинутою» (там саме). Будь-яка дитина, «яку навчають належним чином, може бути музично розвинутою – це не важче, ніж навчитися говорити рідною мовою. Потенціал кожної маленької дитинки неоссяжний» (там саме).

Висновки

У зв'язку з формуванням у світі нового соціокультурного середовища та посиленням інтеграційного прагнення української системи загальної музичної освіти до європейського культурного простору є доцільним та необхідним:

1. Акцентувати увагу українських науковців, учителів музичного мистецтва ЗЗСО та викладачів вишив музично-мистецького профілю на важливості упровадження досвіду зарубіжних країн з поєднання формальної, неформальної та інформальної музичної освіти у практику вітчизняних навчальних закладів.

2. Всіляко сприяти долученню практикуючих учителів музичного мистецтва ЗЗСО та майбутніх фахівців даного профілю до діяльності Міжнародного товариства музичної освіти (ISME) з метою обміну досвідом у напрямку модернізації музичного виховання та загальної музичної освіти.

3. Посилити методико-технологічну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва та практикуючих фахівців даного профілю в напрямку організації більш продуктивної музичної діяльності на уроках та під час позаурочної творчої роботи.

4. Підвищити в ЗЗСО кількість тижневих годин з навчальних дисциплін «Музичне мистецтво» та «Мистецтво» з метою формування у школярів достатньої музичної культури в нових соціокультурних умовах.

ЛІТЕРАТУРА

- Волинець Л. Загальна мистецька освіта в середній школі Данії. *Мистецтво та освіта*. 2005. № 2. С. 25–28.
- Іраклієнко В. Взаємодія формальної і неформальної освіти учнів сільської школи. *Імідж сучасного педагога*. 2012. № 4. С. 59–61.
- Навчання дітей музиці. Музична освіта і розвиток дітей. *Навчально-методичний кабінет*. 2014. URL: <http://ped-kopilka.com.ua/pedagogika/obuchenie-detei-muzyke-muzykalnoe-obrazovanie-i-razvitie-detei.html>.
- Ніколаї Г. Ю. Музично-педагогічна компаративістика: шляхи розвитку. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2010. № 1-2. С. 5–12.
- Прокопчук В.І. Європейський досвід професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. 2020. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-37-2.2.13>.
- Сулаєва Н. Неформальна мистецька освіта майбутніх учителів: теоретичний аспект. *Імідж сучасного педагога*. 2012. № 4. С. 3–7.

Халецька Л.Л. Музична освіта в середніх школах зарубіжних країн: поєднання формального та інформального навчання. *Постметодика*. 2012. № 6(109).

Федорець М.О., Го Цзюнь. Актуальні питання підготовки майбутніх учителів до формування музичної культури сучасних школярів. *Педаго-*

гічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2020. № 8(102). С. 485–495.

Яковлев В. Досвід підготовки вчителя музики у зарубіжній професійній педагогічній освіті. *Педагогічні науки*. 2011ю Вип. 1. С. 86–93.

ISME (2020). International Society for Music Education. URL: <https://www.isme.org/about>.

General music education in Ukraine: development in conditions of integration to the European cultural space

Mykola Oleksandrovych Fedorets

Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Teacher of the Department
of Musical Art and Choreography
The State Institution "South Ukrainian
National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky"
ORCID: 0000-0001-6243-4208

The article provides a brief analysis of the state of general music education in the general secondary education institutions of Ukraine in connection with the formation of a new socio-cultural environment in the world and the strengthening of the integration aspiration of the Ukrainian educational system into the European cultural space. The features of various dimensions of modern music education and the promotion of their development by the International Society of Music Education (ISME) are noted. An analysis was made of the organization of musical activities of modern schoolchildren in the conditions of the information society and globalization. The need to modernize general music education in Ukraine and to solve a number of problems and contradictions that have arisen in this field is emphasized. The importance of increasing the weekly hours for teaching musical art in Ukrainian secondary schools is emphasized, based on the experience of developed countries in Europe and the world.

Key words: musical activity, formal, non-formal and informal music education, general musical education, integration of education into the European cultural space.